

Mindst dristighed synes man at have vist i de sidste afsnit, hvor finansiering og administration diskuteres. Det er sikkert områder, hvor der i allerhøjeste grad er brug for reformer, men sikkert også et felt, hvor sådanne er vanskelige at gennemføre, for institutioner er sejlivede. Man kan ikke frigøre sig fra tanken, at kommissionen bevidst har undladt at drage helt de yderste konsekvenser af deres tanker for ikke at krænke traditionen så stærkt, at det hele arbejde blev lagt ned i skuffen med utopier. Det ville også have været synd.

Denne betænkning er et smukt eksempel på det høje stade, vore betænkninger er ved at få. Var det ikke en opgave for vort Statsministerium at bringe lidt orden i det danske betænkningstvæsen. Ville det ikke være praktisk, at de blev inddelt i serier, forsynede med nummer og først og fremmest, at der blev offentliggjort et katalog over betænkningerne. Hvad om man som i Sverige anvendte betænkningernes bagside til at bringe en liste over det sidste års betænkninger o. l. Kommissioners arbejde laves dog ikke blot for de privilegerede læsere i Den røde Bygning og på Christiansborg, men også for interesserede læsere landet over. De sidste har i alt fald meget vanskeligt ved at blive klar over, hvad der eksisterer af betænkninger o. l. om et emne. Det er forresten mit indtryk, at end ikke de privilegerede altid er alt for velorienterede.

Kjeld Philip.

Albert G. Hart: Money, Debt and Economic Activity. Prentice-Hall. New York. 1948 558 sider. Pris: \$ 6,65.

Titlen på denne bog er sikkert ret tilfældig. Den kunne lige så godt have heddet »Penge-teori og pengepolitik«, for alle emner, der hører herunder, behandles i bogen. Af bogens op-lægning synes det også at fremgå, at den er tænkt anvendt som lærebog ved undervisning i dette fag. Der er således ikke tale om, at den bringer nye videnskabelige landvindinger, men giver blot en a-jour føring af emnet. Men dette skulle også være tilstrækkelig begrundelse for dens fremkomst. Pengeteorien har jo været i meget særk udvikling i de sidste årtier, og penge-

teoretiske diskussioner har gået højt inden for økonomernes kredse, navnlig efter at Keynes havde fremsat sine teorier; og der trængtes netop til en samlet fremstilling og afrunding af disse diskussioner. Hart er egentlig hverken for eller imod Keynes. Man må snarest sige, at han søger at følge en mellemvej; og det er vel også et spørgsmål, om vi ikke snart kan holde op med vidtløftige diskussioner for eller imod Keynes. Man kan tage det af Keynes, man kan bruge, bygge videre på det og føre videnskaben længere frem.

Det er typisk for pengeteoriens udvikling, at det er vanskeligt for forfatteren at afgrænse sit emne. Ustandseligt kommer han ind på områder, som måske snarere skulle henregnes til finansvidenskaben, økonomisk historie o. s. v. Men sådan må det være; pengeteorien kan ikke længere analyseres for sig, men må ses i sammenhæng med resten af økonomien. Når man sammenligner Harts nye bog med lærebøger i pengeteori, der er blot 20 år gamle, bliver man klar over de anselige forandringer, der er sket.

I de rent teoretiske afsnit behandler Hart de forskellige teorier og måder, hvorpå pengene kan analyseres, og viser, hvorledes de forskellige analysemåder kan føre til nogenlunde samme resultat. Derimod forsøger forfatteren ikke at forene de forskellige teorier, og det er ligesom man savner en konklusion efter gennemgangen af de forskellige teorier.

Som det ofte er tilfældet i pengeteoretiske bøger, er afsnittene om pengepolitikken de morsomste, fordi forfatterens egne meninger her kommer tydeligst frem. Og da Hart's opfattelse på væsentlige punkter falder sammen med de tanker, som undertegnede selv har gjort sig, finder jeg naturligvis de pågældende afsnit fortrinlige. Hans udgangspunkt er egentlig meget morsomt, idet han begynder med de forskellige pengeteoretiske »kættere« og andre, der har opfundet diverse universalmidler til at løse alle økonomiske problemer; og gennem en sympatisk analyse af disse forskellige »fantaster« kommer han frem til mere holdbare opfattelser. Flere af disse universalplaner er gammelkendte, også herhjemme, f. eks. Silvio Gesells svindpenge, men det viser sig, at også tiden omkring den 2. verdenskrig har været frugtbar for frem-

Mindst dristighed synes man at have vist i de sidste afsnit, hvor finansiering og administration diskuteres. Det er sikkert områder, hvor der i allerhøjeste grad er brug for reformer, men sikkert også et felt, hvor sådanne er vanskelige at gennemføre, for institutioner er sejglivede. Man kan ikke frigøre sig fra tanken, at kommissionen bevidst har undladt at drage helt de yderste konsekvenser af deres tanker for ikke at krænke traditionen så stærkt, at det hele arbejde blev lagt ned i skuffen med utopier. Det ville også have været synd.

Denne betænkning er et smukt eksempel på det høje stade, vore betænkninger er ved at få. Var det ikke en opgave for vort Statsministerium at bringe lidt orden i det danske betænkningstvæsen. Ville det ikke være praktisk, at de blev inddelt i serier, forsynede med nummer og først og fremmest, at der blev offentliggjort et katalog over betænkningerne. Hvad om man som i Sverige anvendte betænkningernes bagside til at bringe en liste over det sidste års betænkninger o. l. Kommissioners arbejde laves dog ikke blot for de privilegerede læsere i Den røde Bygning og på Christiansborg, men også for interesserede læsere landet over. De sidste har i alt fald meget vanskeligt ved at blive klar over, hvad der eksisterer af betænkninger o. l. om et emne. Det er forresten mit indtryk, at end ikke de privilegerede altid er alt for velorienterede.

Kjeld Philip.

Albert G. Hart: Money, Debt and Economic Activity. Prentice-Hall. New York. 1948 558 sider. Pris: \$ 6,65.

Titlen på denne bog er sikkert ret tilfældig. Den kunne lige så godt have heddet »Penge-teori og pengepolitik«, for alle emner, der hører herunder, behandles i bogen. Af bogens op-lægning synes det også at fremgå, at den er tænkt anvendt som lærebog ved undervisning i dette fag. Der er således ikke tale om, at den bringer nye videnskabelige landvindinger, men giver blot en a-jour føring af emnet. Men dette skulle også være tilstrækkelig begrundelse for dens fremkomst. Pengeteorien har jo været i meget særk udvikling i de sidste årtier, og penge-

teoretiske diskussioner har gået højt inden for økonomernes kreds, navnlig efter at Keynes havde fremsat sine teorier; og der trængtes netop til en samlet fremstilling og afrunding af disse diskussioner. Hart er egentlig hverken for eller imod Keynes. Man må snarest sige, at han søger at følge en mellemvej; og det er vel også et spørgsmål, om vi ikke snart kan holde op med vidtløftige diskussioner for eller imod Keynes. Man kan tage det af Keynes, man kan bruge, bygge videre på det og føre videnskaben længere frem.

Det er typisk for pengeteoriens udvikling, at det er vanskeligt for forfatteren at afgrænse sit emne. Ustandseligt kommer han ind på områder, som måske snarere skulle henregnes til finansvidenskaben, økonomisk historie o. s. v. Men sådan må det være; pengeteorien kan ikke længere analyseres for sig, men må ses i sammenhæng med resten af økonomien. Når man sammenligner Harts nye bog med lærebøger i pengeteori, der er blot 20 år gamle, bliver man klar over de anselige forandringer, der er sket.

I de rent teoretiske afsnit behandler Hart de forskellige teorier og måder, hvorpå pengene kan analyseres, og viser, hvorledes de forskellige analysemåder kan føre til nogenlunde samme resultat. Derimod forsøger forfatteren ikke at forene de forskellige teorier, og det er ligesom man savner en konklusion efter gennemgangen af de forskellige teorier.

Som det ofte er tilfældet i pengeteoretiske bøger, er afsnittene om pengepolitikken de morsomste, fordi forfatterens egne meninger her kommer tydeligst frem. Og da Hart's opfattelse på væsentlige punkter falder sammen med de tanker, som undertegnede selv har gjort sig, finder jeg naturligvis de pågældende afsnit fortrinlige. Hans udgangspunkt er egentlig meget morsomt, idet han begynder med de forskellige pengeteoretiske »kættere« og andre, der har opfundet diverse universalmidler til at løse alle økonomiske problemer; og gennem en sympatisk analyse af disse forskellige »fantaster« kommer han frem til mere holdbare opfattelser. Flere af disse universalplaner er gammelkendte, også herhjemme, f. eks. Silvio Gesells svindpenge, men det viser sig, at også tiden omkring den 2. verdenskrig har været frugtbar for frem-

komsten af »patentplaner«, f. eks. Dahlberg-planen, hvorefter der udstedes nye pengesedler hver måned med en ny farve, og således at sedlerne gradvis taber i værdi. Eller en plan, fremsat af flere kendte økonomer, hvorefter voldsomme økonomiske svingninger kan undgås, hvis bankerne skal holde 100% dækning for alle indskud.

Det centrale i Hart's egen oplægning er vanskeligheden ved at føre en pengepolitik, der kan lede til fuld beskæftigelse uden at priserne derved stiger inflationsagtigt. Dette er det store dilemma i moderne pengepolitik. Forfatteren citerer også Kenneth Bouldings snart klassiske rim:

»Divergent policies we seek
For markets strong and markets weak.
But hoping to avoid this crisis:
Too weak for jobs, too strong for prices.«

Hart foreslår selv, hvad han kalder et »gong-and-whistle« system, Gongongen skal lyde, når arbejdsløsheden overstiger et bestemt minimum, og fløjten skal høres, når priserne stiger ud over et bestemt beløb. Så længe hverken gongongen eller fløjten lyder er alt i orden, men sættes gongongen igang betyder det, at skatterne skal reduceres, offentlige arbejder sættes igang o. s. v. Mens fløjten betyder signalet til en kontraktiv politik: indskrænkning af bankkredit og forøgelse af skatterne. Endelig forudser Hart også det tilfælde, at gongongen og fløjten lyder på engang, i hvilket tilfælde pengepolitikken bliver vanskeligere. Iøvrigt diskuteres indgående alle faktorer, der kan bruges i pengepolitikens tjeneste, men det er typisk, at renteforandringer kun omtales i forbigående.

Bogen er velskrevet og ofte morsom; navnlig i fodnoterne, der indeholder mange lune og satiriske bemærkninger. Selvom dette værk altså ikke indeholder noget egentlig nyt, er det en yderst værdifuld oversigt over hele penge-teorien på dens nuværende stadi, og netop fordi fremstillingen er så neutral og søger at følge en mellemvej mellem konkurrerende teorier, kan den absolut anbefales for den, der søger at få et indblik i den moderne penge-teori.

Bjarke Fog.

Henry E. Hoagland: Corporation Finance. Third edition. Mc Graw-Hill Book Company, Inc., New York 1947. 812 sider. Pris 4.50 \$.

Dette Værk er paa en Maade ganske interessant, som en Bog altid vil være, der i væsentlig Grad er sammenskrevet efter de solide Klassikere saa vel som en Del af de bedste moderne Værker indenfor Emnet. Men Hoagland er en daarlig Stilist, og han lider af Lærebogsforfatterens ikke usædvanlige Mangel paa Evne til at skifte Sol og Vind lige mellem indlysende Selvfølgeligheder og videnskabelige Synspunkter med dybere, originalt Perspektiv. Hans Omgang med Statistik røber svigtende Agtpaagivenhed overfor den velkendte Fare ved al Statistik, at de mest modstridende Synspunkter kan bevises ved Tal. Hans Sprog er undertiden overflødig knudret og snørklet med Brug af fine Adjektiver til Belysning af Ting, der er lige ud ad Landevejen. Nu og da løber han sur i sin egen Systematik. Maaske hænger disse Tilbøjeligheder sammen med hans hyppige Henvi-sninger til C. W. Gerstenbergs »Financial Organization and Management of Business«, vel nok det fæleste Eksempel paa pseudovidenskabeligt Charlataneri indenfor den ellers højtstaaende amerikanske Corporation Finance-Litteratur.

Naar Hoaglands Bog alligevel med ovenstaaende Forbehold kan anbefales danske Læsere, skyldes det, at den indeholder enkelte Kapitler, som er overordentlig gedigne i deres Indhold og mere heldigt udformede end Værket som Helhed. Han giver saaledes en god saglig Fremstilling af de i Amerika om sig gribende Aktier uden Paa-lydende angivet paa Aktiebrevet, saakaldt no-par stock, og fremfører en velunderbygget Kritik af de Misbrug, denne Metode ofte fører med sig.

Der er ligeledes en grundig og interessant Beskrivelse af Lovgivnings-Indgreb overfor Selskabs-Promotorer og Børsere. Herunder omtales blandt andet Insull-Skandalen omkring 1930 og Regerings-Indgrebene mod det overhaandtagende Pyramide-System (her hjemme kaldet Æske-Systemet) i public utilities-Selskaberne (Gas, Vand, Elektricitet og Sporveje), som der nu er sat en kraftig Stopper for.

Det er et Emne, der ogsaa har Bud til os her hjemme, hvor Inderkreds-Ture op og ned med